

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Факультет післядипломної освіти**

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА
СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПУЛЬМОНОЛОГІЯ ТА
ФТИЗІАТРІЯ» НА БАЗАХ СТАЖУВАННЯ**
(Методичний посібник для відповідальних за
інтернатуру, безпосередніх керівників інтернів та
лікарів-інтернів)

Львів-2014

Методичні вказівки складені на підставі "Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації" затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24 липня 2002 року № 81

Методичні вказівки склали: відповідальна за роботу на ФПДО на кафедрі професор Сахелашвілі М.І., відповідальна за інтернатуру на кафедрі к. м. н. асистент Луцишин Т.В
Методичні рекомендації обговорені і затверджені на методичному засіданні кафедри № 6 від 03.02.2009р.

Рецензенти:

Доктор медичних наук, професор кафедри фтизіатрії і пульмонології Костик О.П.

Канд. мед. наук, провідний науковий співробітник, відділу клініки туберкульозу ЛНДІ епідеміології та гігієни Ткач О.А.

Методичні вказівки обговорені і затверджені Центральною методичною комісією Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, протокол №.....

Відповідальний за випуск: проректор з навчальної роботи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, професор Гжегоцький М.Р.

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	3
1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
2.ГРАФІК УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ.....	7
3. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ.....	9
4 ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН.....	11
5. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРІВ.....	16
6.ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ.....	19
7.ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ-ФТИЗІАТРА.....	20
8. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ЛІКАРЯ ПУЛЬМОНОЛОГА І ФТИЗІАТРА ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ.....	23.
9.ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ З ІНТЕРНАТУРИ, ЯКІ МАЮТЬ ВЕСТИ (МАТИ) ЛІКАРІ-ІНТЕРНИ.....	24
10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	25

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичний посібник з організації навчального процесу для лікарів-інтернів фтизіатрії і пульмонології та керівників є доповненням до "Типової навчальної програми" спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації зі спеціальності "пульмонології і фтизіатрії" (14.01.01).

Згідно з наказом МОЗ України від 23.02.2011р. „Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів" та наказу МОЗ України від 25.11.2011 р. № 621 „Про внесення змін до наказу МОЗ України № 81" до існуючих типового навчального плану і програми інтернатури з пульмонології і фтизіатрії випускників вищих медичних закладів освіти III та IV рівнів акредитації, затв. МОЗ України 24.07.2011р., внесені відповідні корективи.

Інтернатура (первинна спеціалізація) є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників усіх факультетів вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації незалежно від підпорядкування та форми власності, після закінчення якої їм присвоюється кваліфікація лікаря-спеціаліста з певного фаху. Метою інтернатури є професійна підготовка лікарів-інтернів - надання знань, умінь та практичних навичок до самостійної практичної лікарської роботи за фахом.

Мета навчання в інтернатурі: допомогти інтерну оволодіти основами професійної діяльності фтизіопульмолога та закріпити і удосконалити набуті професійні навички, систематизувати і поглибити спеціальні знання основної та суміжних дисциплін і підготуватись до атестації на визначення знань і практичних навичок лікаря-спеціаліста. Головним методичним принципом навчання в інтернатурі залишається розвиток активності лікарів і контроль їхньої самостійності. Інтернатура проводиться у формі очно-заочного навчання на кафедрах вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації і закладів післядипломної освіти та стажування в базових установах охорони здоров'я. Підготовка лікарів в інтернатурі проводиться за індивідуальними навчальними планами, розробленими на підставі типового навчального плану і програми спеціалізації (інтернатури).

Завданням інтернатури з пульмонології та фізіатрії є оволодіння знаннями та професійними навичками з усіх курсів пульмонології та фізіатрії: задачі та організація пульмонологічної служби, теоретичні основи пульмонології, методи діагностики захворювань органів дихання, захворювання органів дихання, неспецифічні захворювання органів дихання у дітей та підлітків, невідкладні стани в пульмонології та лікування захворювань органів дихання; організація боротьби з туберкульозом, теоретичні основи фізіатрії, виявлення та діагностика туберкульозу, туберкульоз органів дихання у дітей та підлітків, туберкульоз органів дихання у дорослих і його диференційна діагностика, ускладнення туберкульозу легень, невідкладна допомога, туберкульоз в сполученні з іншими захворюваннями легень, позалегеневий туберкульоз, лікування хворих на туберкульоз та профілактика туберкульозу.

Практичними навичками лікарі-інтерни оволодівають, працюючи під керівництвом викладачів в фізіопульмонологічних відділах, а також у діагностичних.

Особливу увагу доцільно приділяти навчанню інтерна під час чергувань, консилиумів, аналізів смертності, клінічних розборів та інших медичних заходів.

Оволодіння професійними навичками оцінюється на всіх етапах підготовки інтерна: базовий, проміжний та заключний комп'ютерний тестовий контроль, рубіжні тематичні контролю, реферативні доповіді, диференційовані заліки в кінці першого та другого очних циклів та підсумковий іспит, включаючи і залік з практичних навичок.

Всі види контролю за ходом підготовки інтерна відображаються в щоденниках роботи лікарів-інтернів та в залікових книжках. В процесі контролю за виконанням плану і програми інтернатури керівник підготовки інтернів оцінює розуміння інтерном фундаментальних теоретичних положень з акушерства і гінекології, вміння застосувати отримані знання на практиці, рівень володіння сучасними методами апаратної функціональної діагностики та найбільш розповсюдженими маніпуляціями і оперативними втручаннями, здатність визначити форму, складність, ступінь тяжкості і прогноз захворювання, вміння використати сучасні досягнення специфічної етіотропної, патогенетичної терапії окремих захворювань, методи їх профілактики, а також знання інтерном наказів, методичних вказівок, регламентів МОЗ України, обласних та міських відділів охорони здоров'я.

Базою стажування інтернів, як і раніше, може бути лише така лікувально-профілактична установа, в якій є кваліфіковані медичні кадри, високий рівень розвитку матеріально-технічного обладнання, і вона спроможна надавати висококваліфіковану лікувальну та консультативну допомогу, впроваджувати нові методи профілактики, лікування і реабілітації хворих, вагітних та новонароджених.

Цим вимогам, як правило, відповідають обласні та багатопрофільні районні лікарні, де, відділень з кількістю ліжок не менше 50, є лабораторії, рентгенологічні та реанімаційні відділення.

Працюючи на базі стажування (**5 місяців на першому році, 2 місяці - на другому**), інтерн проводить самостійний прийом хворих, виконує різні діагностичні та лікувальні маніпуляції, обстежує хворих у стаціонарі. При цьому інтерн закріплює набуті професійні навички та вміння. Одночасно інтерн продовжує вивчати та реферувати спеціальну літературу, систематизує її вигляді тематичних рефератів на запропоновані кафедрую.

Підготовка інтерна на базі стажування здійснюється під керівництвом завідуючих відділеннями, лікарів з вищою та першою кваліфікаційними категоріями; в спеціальних таблицях, що складає інтерн, відображається підсумкова кількість різних маніпуляцій, виконаних ним у відділеннях і оцінка ступеню оволодіння ними („ознайомився“, „освоїв“, „оволодів“). Викладачі кафедри здійснюють керівництво шляхом контролю за виконанням плану стажування.

Лікарі-інтерни, які закінчують навчання, підлягають атестації на визначення знань і практичних навичок з присвоєнням їм звання лікаря-спеціаліста у встановленому МОЗ України порядку.

З метою перевірки засвоєння лікарями-інтернами розділів навчальної програми, оволодіння відповідними практичними навичками проводиться проміжний (річний) контроль на базі стажування.

Проміжний контроль проводиться при завершенні циклу навчання на базі стажування перед відправленням лікаря-інтерна на очну частину навчання на кафедру вищого закладу освіти. Склад і графік роботи комісії затверджують наказом головного лікаря базової установи охорони здоров'я. До складу комісії включаються: відповідальний за інтернатуру на базі стажування (голова), безпосередні керівники лікарів-інтернів, головні спеціалісти управління охорони здоров'я обласної держадміністрації. На

атестації перевіряється виконання індивідуального плану проходження інтернатури, щоденника лікаря-інтерна, наявність рефератів - 21, список зареферованої літератури, практичні навички, проводиться співбесіда. За результатами річної атестації складається атестаційна відомість.

Типовим навчальним планом підготовки лікаря-інтерна за спеціальністю «Пульмонологія та фтизіатрія» протягом 1,5 років інтернатури передбачено: 10 місяців (1560 год.) навчання на кафедрі пульмонології і фтизіатрії та суміжних кафедрах і 7 місяців (1080 год.) - на базі стажування.

Наприкінці інтернатури лікарі-інтерни підлягають атестації на визначення знань і практичних навичок з присвоєнням їм звання лікаря-спеціаліста.

II. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Рік навчання	МІСЯЦІ											
	УШ	ІХ	Х	ХІ	ХІІ	І	ІІ	ІІІ	ІУ	У	УІ	УІІ
Перший	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	К	К	К	В
Другий	Б	Б	К	К	К	К						

Б — стажування на базі

К — навчання на кафедрі та суміжних кафедрах;

В — відпустка.

Початок навчання в інтернатурі — з 1 серпня на базі стажування.

Графіком навчального процесу для інтернів-фтизіатрів передбачено:

перший рік:

— серпень – грудень (5 місяць або 22 тижні) — на базі стажування;

— січень – червень (6 місяців або 26 тижнів) — навчання на кафедрі;

— липень — відпустка

другий рік:

— серпень – вересень (2 місяці або 9 тижнів) — на базі стажування;

— жовтень – січень (4 місяці або 17 тижнів) — навчання на кафедрі

Виконання навчальної програми інтернами на базі стажування досягається шляхом їх практичної лікарської діяльності під керівництвом безпосереднього керівника інтернів у спеціалізованих відділеннях згідно із навчальним планом, у якому вказано орієнтовну кількість годин, що виділяються для освоєння певного курсу програми, та число тижнів роботи лікаря-інтерна у кожному із відділень бази стажування. При відсутності в базовій лікувально-профілактичній установі деяких спеціалізованих відділень, зазначених в навчальному плані, необхідно використати відповідні відділення інших лікувально-профілактичних установ.

Певні вузькі спеціальні розділи навчальної програми інтерни вивчають під час навчання на відповідних кафедрах (відділеннях), де одночасно поглиблюють і розширюють свою підготовку з усіх розділів програми на базі стажування.

За весь період спеціалізації в інтернатурі лікар-інтерн повинен оволодіти певними практичними навичками і маніпуляціями, перелік яких наведений нижче. Передбачено три рівні засвоєння матеріалу: 1-й рівень (+) — ознайомлення з **даним питанням**; 2-й (++) — уміння застосовувати набуті знання і навички при **курації хворих**; 3-й (+++) — уміння самостійно застосовувати набуті знання та навички в обстеженні, діагностиці і лікуванні хворих.

III. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ

Навчальний план практичної лікарської діяльності лікарів-інтернів а спеціальністю «Ппульмонологія та фтизіатрія» на базі стажування (заочна частина інтернатури)

Тривалість — 7 міс (1 080 год.)

Назва відділення	Код, назва курсу навчальної програми	Кількість навчальних годин	Число тижнів практичної роботи
Амбулаторне	01.Організація боротьби з туберкульозом. 03.Виявлення та діагностика туберкульозу органів дихання. Методи обстеження хворих на туберкульоз легень 08.Лікування хворих на туберкульоз на амбулаторному етапі лікування	108	3
Легенево-хірургічне	18.Захворювання органів дихання 08.Хірургічні методи лікування хворих на туберкульоз органів дихання	72	2
Легенево-туберкульозне для дорослих	02. Теоретичні основи фтизіатрії 05. Туберкульоз органів дихання у дорослих та його диференційна діагностика. Ускладнення туберкульозу органів дихання, не відкладна допомога 06. Туберкульоз органів дихання в поєднанні з іншими захворюваннями. Туберкульоз у похилому і старечому віці. Туберкульоз і материнство 08. Лікування хворих на	288	8

	туберкульоз		
Легенево-туберкульоз не для дітей	04. Туберкульоз у дітей та підлітків	108	3
Для хворих на туберкульоз позалегенової локалізації	07. Позалегеновий туберкульоз 08. Лікування хворих на позалегеновий туберкульоз	72	2
Для хворих на туберкульозний менінгіт	07. Позалегеновий туберкульоз 08. Лікування хворих на туберкульозний менінгіт	72	2
Пульмонологічне для дорослих	17. Методи діагностики захворювань органів дихання 18. Захворювання органів дихання 20. Невідкладні стани в пульмонології 21. Лікування захворювань органів дихання	288	8
Пульмонологічне для дітей та підлітків	19. Неспецифічні захворювання органів дихання у дітей та підлітків	72	2
Разом		1080	30

Інтерн щоденно працює 5 годин у стаціонарі або амбулаторії і 2 години в діагностичних кабінетах:

- рентгенологічному;
- лабораторної діагностики;
- туберкулінодіагностики;
- бронхологічному;
- функціональної діагностики тощо.

Практична підготовка лікарів-інтернів досягається шляхом їх систематичної активної участі в діагностичній і лікувальній роботі, обходах, клінічних розборах, інших видах практичної діяльності відділення.

Лікар-інтерн повинен здійснювати діагностично-лікувальний процес — курацію хворих (10-12 пацієнтів), які за ним закріплені. Для вказаних хворих лікар-інтерн складає план обстеження та виконує увесь обсяг діагностичних досліджень та лікувальних заходів на правах лікуючого лікаря. Він зобов'язаний трактувати дані обстежень, що проводяться цим хворим (клінічні, рентгенологічні, лабораторні, ендоскопічні тощо), складати план лікування, призначати засоби лікування.

Керівник повинен приділяти особливу увагу підбору хворих, зокрема з патологією, яка підлягає вивченню в даний період проходження інтернату-

ри. Однак інтерну не слід обмежуватися роботою тільки із закріпленими за ним хворими. Він повинен знати всіх пацієнтів у відділенні, особливо важких хворих, з утрудненнями в діагностиці та лікуванні, незалежно від того, чи є їх лікуючим лікарем, брати участь в обходах завідувачів відділеннями. ,1 ; підвищення активності інтерна необхідно доручати йому стежити за виконанням необхідних діагностичних досліджень, за виконанням відповідних лікувальних призначень, динамікою захворювання. Обмеження діяльності інтерна тільки веденням закріплених за ним хворих — груба помилка навчання в інтернатурі

ІУ.ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
підготовки лікарів-інтернів за фахом «Пulьмонології і
фтизіатрії» на клінічних базах стажування

Код Курсу		Всього	Самоспина робота	Сені мі- нари	Контроль Знать
1	2	3	4	5	6
ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ					
ПУЛЬМОНОЛОГІЯ					
1.	Задачі та організація пulьмонологічної служби	32	30	2	Співбесіда
2.	Анатомія та фізіологія дихальних шляхів	20	18	2	Співбесіда
3.	Основні методи обстеження в захворювань органів дихання	22	20	2	Співбесіда
4.	Рентгендіагностика захворювань органів дихання	32	30	2	Співбесіда
5.	Вади розвитку органів дихання	10	8	2	Співбесіда
6.	За захворювання дихальних шляхів	20	18	2	Співбесіда

1	2	3	4	5	6
7.	Бронхіальна астма: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування (наказ №128 від 19.03. 2007)	22	20	2	Співбесіда
8.	ХОЗЛ: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування (наказ №128 від 19.03.2007)	22	20	2	Співбесіда
9.	Позалікарняна пневмонія: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування (наказ №128 від 9.03. 2007)	22	20	2	Співбесіда
10.	Госпітальна пневмонія: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування (наказ №128 від 19.03. 2007)	20	18	2	Співбесіда
11.	Муковісцидоз: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування (наказ №128 від 19.03.2007)	10	8	2	Співбесіда
12.	Деструктивні пневмонії: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування	22	20	2	Співбесіда
13.	Доброякісні пухлини легень	10	8	2	Співбесіда
14.	Злоякісні процеси в легенях	20	18	2	Співбесіда

1	2	3	4	5	6
15.	Алергічні захворювання легень: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування	10	8	2	Співбесіда
16.	Плеврити: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування	10	8	2	Співбесіда
17.	Грибкові та паразитарні захворювання легень	10	8	2	Співбесіда
18.	Неспецифічні дисемінації легень: класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика і лікування	20	18	2	Співбесіда
18.	Гострий респіраторний дистрес-синдром, ТЕЛА	10	8	2	Співбесіда
19.	Невідкладні стани при неспецифічних захворюваннях легень	22	20	2	Співбесіда
	РАЗОМ	366	326	40	
ФТИЗИАТРІЯ					
1.	Класифікація туберкульозу (Наказ МОЗ України 499 від 28.10.2003 р)	20	18	2	Співбесіда
2.	Організація боротьби з туберкульозом	22	20	2	Співбесіда
3.	Диспансеризація хворих на туберкульоз	32	30	2	Співбесіда
4.	Організація роботи амбулаторного відділення	30	28	2	Співбесіда
5.	Профілактика туберкульозу: специфічна, санітарна, соціальна	30	28	2	Співбесіда

1	2	3	4	5	6
6.	Основні лабораторні методи діагностика туберкульозу легень(наказ МОЗ України № 45 від 06.02.2002 р)	10	8	2	Співбесіда
7.	Експертиза працездатності при туберкульозі. Робота ЛЛК, МСЕК. Реабілітація хворих на туберкульоз	10	8	2	Співбесіда
8.	Рентгеномографічні методи діагностики туберкульозу легеневої та позалегеневої локалізації	22	20	2	Співбесіда
9.	Патоморфологія та пат-анатомія туберкульозу легень та позалегенового туберкульозу	20	18	2	Співбесіда
10.	Клінічні форми туберкульозу легень (наказ МОЗ України № 499 від 28.10.2003 р.)	20	18	2	Співбесіда
11.	Клінічні форми позалегенового туберкульозу (наказ МОЗ України № 499 від 28.10.2003 р.)	20	18	2	Співбесіда
12.	Первинні форми туберкульозу	20	18	2	Співбесіда
13.	Вторинні форми туберкульозу	22	20	2	Співбесіда
14.	Туберкульоз позалегенової локалізації	20	18	2	Співбесіда
15.	Туберкульоз у дітей та підлітків	42	40	2	Співбесіда
16.	Класифікація протитуберкульозних препаратів	30	28	2	Співбесіда

1	2	3	4	5	6
17.	Побічні дії антимікобактеріальних препаратів (наказ МОЗ України № 384 та 385 від 09.06.06р)	20	18	2	Співбесіда
18.	ДОТС-стратегія (наказ МОЗ України № 384 та 385 від 09.06.06р)	30	28	2	Співбесіда
19.	ДОТС+ (наказ МОЗ України № 384 та 385 від 09.06.06р)	22	2	2	Співбесіда
	РАЗОМ	432	394	38	
ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ					
1	2	3	4	5	6
1.	Сучасні методи діагностики захворювань легень (наказ МОЗ України № 45 від 06.02.2002 р)	15	13	2	Співбесіда
2.	Диференційна діагностика синдрому вогнищевості	15	13	2	Співбесіда
3.	Диференційна діагностика синдрому інфільтрації	15	13	2	Співбесіда
4.	Диференційна діагностика синдрому дисемінації	15	13	2	Співбесіда
5.	Диференційна діагностика синдрому округлих тіней	15	13	2	Співбесіда
6.	Диференційна діагностика синдрому розширеного кореня	15	13	2	Співбесіда
7.	Диференційна діагностика синдрому порожнистих утворів	15	13	2	Співбесіда
8.	Позалегеневий туберкульоз	15	13	2	Співбесіда
9.	Лікування туберкульозу згідно ДОТС –стратегії (наказ МОЗ України № 384 та 385 від 9.06.06)	28	26	2	Співбесіда

1	2	3	4	5	6
10.	Лікування хворих на хіміорезистентний туберкульоз згідно ДОТС + (наказ МОЗ України № 384 та 385 9.06.06)	28	26	2	Співбесіда
11.	Лікування ускладнень при туберкульозі	26	24	2	Співбесіда
12.	Патогенетична терапія туберкульозу	30	28	2	Співбесіда
13.	Немедикаментозні методи лікування хворих на туберкульоз	30	28	2	Співбесіда
14.	Лікування ускладнень туберкульозу легень	20	18	2	Співбесіда
	РАЗОМ	282	254	28	
	В С Ь О Г О	1080	974	106	

**У.ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРІВ
для лікарів - інтернів на клінічних базах стажування**

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
1.	Задачі та організація пульмонологічної служби	2
2.	Методи раннього виявлення хворих на неспецифічні захворювання легень	2
3.	Диспансеризація пульмонологічних хворих	2
4.	Медико-соціальна експертиза	2
5.	Анатомія та фізіологія органів дихання	2
6.	Патофізіологія дихання та легеневого кровообігу. Гостра дихальна недостатність. Хронічна дихальна недостатність	2
7.	Клінічні методи діагностики	2

1	2	3
8.	Клінічні, лабораторні, рентгенологічні методи діагностики	2
9.	Дослідження системи зовнішнього дихання та її функцій	2
10.	Ендоскопічні методи дослідження	2
11.	Бронхіти	2
12.	Бронхіальна астма	2
13.	Хронічні обструктивні захворювання легень (ХОЗЛ)	2
14.	Пневмонія (поза лікарняна або негоспітальна), нозокоміальна, аспрайійна. пневмонія в осіб із тяжкими порушеннями імунітету)	2
15.	Госпітальна пневмонія	2
16.	Абсцес та гангрена легень. Гострий абсцес легень. Хронічний абсцес легень. Гангрена легень	2
17.	Бронхоектатична хвороба	2
18.	Альвеоліти	2
19.	Пухлини легень	2
20.	Грибкові захворювання	2
21.	Тромбоемболія легеневої артерії	2
22.	Легеневі синдроми при ревматичних захворюваннях	2
23.	Лікування захворювань органів дихання	4
24.	Організація боротьби з туберкульозом. Структура протитуберкульозної служби. Диспансерні групи хворих	2
25.	Робота в осередку туберкульозної інфекції	2
26.	Облікові та звітні форми медичної документації	2
27.	Сумісна робота дільничного фтизіатра з лікарями загальної медичної мережі та СЕС із своєчасного виявлення та профілактики туберкульозу	2
28.	Експертиза працездатності при туберкульозі. Робота ЛЛК,МСЕК. Реабілітація та працевлаштування хворих на туберкульоз	2
29.	Епідеміологія туберкульозу. Епідеміологічні показники з туберкульозу в Україні та інших країнах	2
30.	Своєчасне виявлення хворих на туберкульоз	2
31.	Теоретичні основи туберкульозу	2
32.	Діагностика туберкульозу. Класифікація методів діагностики при туберкульозі легень: 1) обов'язковий діагностичний мінімум (ОДМ); 2) додаткові; 3) факультативні	2

1	2	3
33.	Методи обстеження хворих на туберкульоз легень: клінічні, рентгенологічні, лабораторні. Туберкулінодіагностика. Ендоскопічні, біопсійні методи. Імунологічні дослідження. Функціональні методи дослідження	2
34.	Туберкульоз у дітей та підлітків: клінічні форми туберкульозу легень	4
35.	Туберкульозний плеврит	2
36.	Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок	2
37.	Лікування туберкульозу у дітей та підлітків. Критерії вилікування та активності туберкульозу, залишкові зміни	2
38.	Профілактика туберкульозу у дітей та підлітків: вакцинація та ревакцинація, хіміопрофілактика	2
39.	Дисемінований туберкульоз легень	2
40.	Вогнищевий туберкульоз легень, інфільтративний туберкульоз легень, казеозна пневмонія	2
41.	Туберкульома легень	2
42.	Фіброзно-кавернозний і циротичний туберкульоз легень,	2
43.	Ускладнення туберкульозу органів дихання, невідкладна допомога	2
44.	Критерії активності туберкульозу. Залишкові зміни туберкульозу	2
45.	Туберкульоз у похилому і старечому віці. Туберкульоз і материнство	2
46.	Туберкульоз органів дихання у поєднанні з іншими захворюваннями	2
47.	Позалегеневий туберкульоз	2
48.	Абдомінальний туберкульоз	2
49.	Лікування туберкульозу легень згідно ДОТС-стратегії	2
50.	Лікування хіміорезистентного туберкульозу (ДОТС +)	2
51.	Патогенетична терапія туберкульозу	2
РАЗОМ		106

УІ. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ДЛЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

1. Задачі та організація пульмонологічної служб
2. Методи раннього виявлення хворих на неспецифічні захворювання легень
3. Медико-соціальна експертиза
4. Патофізіологія дихання та легеневого кровообігу. Гостра дихальна недостатність. Хронічна дихальна недостатність
5. Імунітет, алергія при туберкульозі
6. Лікування бронхіальної астми згідно наказу № 128 МОЗ України від від 19.03.2007
7. Лікування ХОЗЛ згідно наказу №128 МОЗ України від від 19.03.2007
8. Диференційна діагностика синдрому патології кореня легень
9. Диференційна діагностика синдрому дисемінації
10. Диференційна діагностика синдрому інфільтрації
11. Диференційна діагностика синдрому округлих тіней
12. Диференційна діагностика синдрому порожнистих утворів
13. Диференційна діагностика синдрому вогнищевості
14. Сучасні методи діагностики: комп'ютерна томографія, МРТ
15. Профілактика туберкульозу
16. Актуальні проблеми сучасної епідемії туберкульозу
17. Лікування хворих згідно ДОТС-стратегії згідно наказ № 384 і 385 від 9.06.2006 р.
18. Актуальні проблеми лікування хіміорезистентного туберкульозу
19. Кістково-суглубовий туберкульоз: клініка, діагностика та лікування
20. Туберкульоз сечо-статевої системи: клініка, діагностика та лікування
21. Туберкульоз мозкових оболонок та ЦНС: клініка, діагностика та лікування
22. Туберкулінодіагностика

УЧ.ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ-ФТИЗИАТРА

Лікар повинен знати:

- основні законодавства з охорони здоров'я та директивні документи, які визначають діяльність органів і установ з охорони здоров'я, правові питання;
- епідеміологічні показники, статистику неспецифічних захворювань органів дихання;
- збудників неспецифічних захворювань органів дихання та їх біологічні властивості, засоби виявлення та культивуації;
- імунітет при неспецифічних захворюваннях органів дихання;
- організацію та методи своєчасного виявлення неспецифічних захворювань органів дихання;
- клінічні класифікації неспецифічних захворювань органів дихання;
- клініку неспецифічних захворювань органів дихання;
- особливості неспецифічних захворювань органів дихання у дітей та підлітків;
- загальні принципи лікування неспецифічних захворювань органів дихання;
- показання до хірургічного лікування хворих на неспецифічні захворювання органів дихання;
- групування диспансерних контингентів пульмонологічних хворих;
- передумови ліквідації туберкульозу, як поширеного захворювання;
- туберкульозу, організацію протиепідемічних заходів при туберкульозі;
- збудника туберкульозу, його біологічні властивості, засоби виявлення та культивуації;
- епідеміологію, патогенез і патоморфологію туберкульозу;
- імунітет при туберкульозі;
- організацію та методи своєчасного виявлення туберкульозу;
- методи клінічного, рентгенологічного, лабораторного та функціонального обстеження хворих;
- методику туберкулінодіагностики;
- показання до бронхоскопії та біопсії при захворюванні на туберкульоз та іншу патологію органів дихання;
- клінічну класифікацію туберкульозу;
- клінічну та рентгенологічну картину усіх форм туберкульозу органів дихання, та їх диференційну діагностику;
- ускладнення туберкульозу органів дихання, заходи по їх запобіганню та лікуванню;
- туберкульоз у дітей та підлітків, його виявлення, діагностику, клініку лікування та профілактику;
- клініку та принципи діагностики позалегенових форм туберкульозу: абдомінального, сечостатевої системи, кісток та суглобів, периферичних

- лімфатичних вузлів, нервової системи і мозкових оболонок, шкіри та підшкірної клітковини, очей та інших органів;
 - невідкладні лікувальні заходи, які використовуються при загрозливих станах в клініці туберкульозу та інших легеневих захворюваннях: легеневої кровотечі, спонтанному пневмотораксі, гострій легеневої недостатності, гострому легеневому серці, анафілактичному шоці;
 - хворих на туберкульоз;
 - принципи хіміотерапії, класифікацію, характеристику, механізм дії протитуберкульозних хіміопрепаратів, побічні реакції, заходи їх профілактики та лікування;
 - категорії хіміотерапії, індивідуалізована хіміотерапія;
 - хіміотерапія хіміорезистентного туберкульозу;
 - методи та засоби патогенетичної терапії;
 - показання до хірургічного лікування хворих на туберкульоз;
 - показання до колапсотерапії;
 - показання до вакцинації БЦЖ;
 - показання до ревакцинації БЦЖ;
 - показання та принципи санаторного лікування хворих на туберкульоз
 - оцінку ефективності лікування;
 - класифікацію залишкових змін після перенесеного туберкульозу;
 - специфічну, санітарну та соціальну профілактику туберкульозу;
 - протитуберкульозних закладів;
 - задачі і методи санітарно-просвітньої роботи;
 - проведення протитуберкульозних заходів у вогнищах туберкульозної інфекції діючі облікові та звітні форми документації щодо туберкульозу.
- Лікар повинен вміти:**
- організувати проведення профілактичних заходів в районі обслуговування та працювати з закладами загальної медичної мережі;
 - проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення стосовно неспецифічних захворювань органів дихання;
 - оцінювати основні епідеміологічні показники з неспецифічних захворювань органів дихання;
 - проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення, хворих і в осередках туберкульозної інфекції;
 - оцінювати основні епідеміологічні показники з туберкульозу та їх динаміку;
 - виявити групи з підвищеним ризиком захворювання на туберкульоз;
 - проводити диспансеризацію осіб з груп ризику захворювання на туберкульоз;
 - скласти план обстеження хворого;
 - проводити клінічне обстеження хворого на туберкульоз;
 - виявити ознаки захворювання, оцінити важкість стану хворого, надати необхідну екстрену допомогу;

- оцінювати данні флюорографії, прямої та бокової рентгенограм органів грудної порожнини, а також томографії легень та середостіння;
- призначити необхідні лабораторні аналізи та оцінити їх результати;
- проводити і оцінювати пробу Манту;
- проводити і оцінювати пробу Коха;
- визначити показання до бронхоскопії та біопсії, оцінювати їх результати;
- вміти аналізувати показники спірограми, пікфлуорометрії та ЕКГ;
- провести диференційну діагностику захворювання;
- сформулювати діагноз неспецифічних захворювань органів дихання та туберкульозу згідно чинних наказів МОЗ України;
- скласти план лікування хворого;
- призначити комплексну терапію, визначити категорію хіміотерапії;
- проводити внутрішньовенне введення препаратів;
- проводити аерозольтерапію;
- проводити інтратрахеальне і ендобронхіальне введення лікарських речовин;
- використовувати засоби патогенетичної терапії;
- визначити показання до хірургічного лікування захворювань органів дихання;
- визначити показання до плевральної пункції та виконувати її;
- надавати невідкладну допомогу при спонтанному пневмотораксі;
- надавати невідкладну допомогу при легеневій кровотечі;
- надавати екстрену допомогу при анафілактичному шоці;
- надавати інтенсивну терапію при астматичному стані;
- надавати інтенсивну терапію при тромбоемболії легеневої артерії;
- вирішувати питання щодо працездатності хворого;
- оформлювати «Листок непрацездатності», заповнювати «Направлення на МСЕК»;
- проводити диспансеризацію хворих на захворювання органів дихання;
- заповняти, аналізувати і працювати з діючою обліковою та звітною документацією;
- давати оцінку якості вакцинації та ревакцинації, проводити профілактику та діагностику її ускладнень;

- проводити хіміопротифілактику;
- проводити профілактичні заходи у вогнищах туберкульозної інфекції.

УІІ. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, ЯКИМИ ПОВИНЕН ВОЛОДИТИ ЛІКАР ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Назва маніпуляції	Кількість необхідних досліджень за планом	Ступінь оволодіння
Обстеження хворого на захворювання органів дихання	55	+++
Виявлення та інтерпретація патологічних змін при клінічному обстеженні, на рентгенограмах, томограмах, комп'ютерних томограмах, в аналізах мокротиння, крові, сечі	55	++
Збір мокротиння та забір промивних вод бронхів для мікроскопічного, бактеріологічного і цитологічного досліджень	25	+++
Надання невідкладної допомоги при кровохарканні, легеневій кровотечі, спонтанному пневмотораксі	20	+++
Дренування плевральної порожнини голкою при напруженому пневмотораксі	25	+
Аспірація повітря з плевральної порожнини за допомогою пневмотораксного апарату	25	+
Аспірація плеврального вмісту при випотах і введення в плевральну порожнину лікарських препаратів	25	++
Дренування плевральної порожнини по Бюлау	25	+
Введення ліків гортанним шприцом в трахею	10	++
Інтратрахеальне введення катетера	3	++
Інтраплевральне введення ліків	20	+++
Внутрішньошкірне та підшкірне введення туберкуліну (проба Манту, проба Коха)	45	+++
Внутрішньошкірне введення вакцини БЦЖ	25	++
Введення повітря в черевну порожнину (пневмоперитонеум) за допомогою пневмотораксного апарату	20	+++

1	2	3
Визначення груп крові та резус-фактору	35	+++
Штучна вентиляція легень	15	+++
Непрямий масаж серця	10	+++

ІХ. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ З ІНТЕРНАТУРИ, ЯКІ МАЮТЬ ВЕСТИ (МАТИ) ЛІКАРІ-ІНТЕРНИ

1.1. Індивідуальний план роботи.

1.2. Щоденник обліку всіх видів робіт (у щоденник вносяться дані про проведену інтерном роботу за тиждень з візою керівника і залік після закінчення розділів програми).

1.3. Залікова книжка інтерна.

1.4. Навчальний план і програма зі спеціальності

1.5. Реферати.

1.6. Посвідчення лікаря-інтерна.

2 Перелік документів з інтернатури, які мають вестися в базових установах стажування інтернів

2.1. Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації.

2.2. Накази, вказівки, інструктивні документи з інтернатури МОЗ України і управління охорони здоров'я облдержадміністрації, вищого медичного закладу освіти, деканату Інтернатури.

2.3. Список інтернів, які проходять підготовку на базі стажування.

2.4. Типові навчальні плани і програми зі спеціальності, за якими проводиться підготовка в інтернатурі.

2.5. Графік проходження стажування інтернів на базах спеціалізації

2.6. Індивідуальні навчальні плани інтернів.

2.7. Річні плани роботи з підготовки інтернів і звіти по них.

2.8. Журнал зауважень і пропозицій за результатами перевірки роботи базової установи стажування і їх реалізація.

2.9. Журнал результатів перевірки знань і умінь інтернів.

2.10. Методичні вказівки до програми підготовки інтернів (в міру їх надходження).

2.11. Набір тестів, ситуаційних задач, ЕКГ, рентгенограм тощо.

2.12. Графік чергувань лікарів-інтернів.

2.13. План клінічних конференцій, клінічних розборів хворих.

2.14. План проведення санітарно-освітньої роботи інтернами серед хворих та населення.

3. Перелік документів, необхідних при проведенні атестації інтернів на визначення знань та практичних навиків:

- 3.1. Індивідуальний план підготовки інтерна.
- 3.2. Щоденник обліку роботи інтерна (після проведення атестації повертається інтерну).
- 3.3. Характеристика від адміністрації базового закладу охорони здоров'я або довідка базового закладу про виконання програми та плану в даній установі.
- 3.4. Залікова книжка інтерна.
- 3.5. Реферати (після проведення атестації повертаються інтерну).
- 3.6. Наказ ректора про допуск інтернів до проведення атестації.
- 3.7. Протокол і відомість проведення атестації з результатами: комп'ютерного тестового контролю, оцінками за теоретичні знання та практичні навички, загальною підсумковою оцінкою кожного з інтернів, що атестувалися (зберігаються постійно)

Х. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авербах М.М., Литвинов В.И., Гергергт В.Я. и соавт. Иммунологические аспекты легочной патологии. - М.: Медицина, 1980. - 193 с.
2. Алекса В.И., Шахтина А.И. Практическая пульмонология. - М.:Триада-Х, 2005. - 696 с.
3. Александрова А.В. Рентгенодиагностика туберкулеза органов дыхания. - М.: Медицина, 1983. -191 с.
4. Беленький М.С. Клиническая туберкулинодиагностика. - К.: Здоров'я, 1984. - 86 с.
5. Беллендир Э.Н. Внелегочный туберкулез. - СПб.: Гиппократ, 2000. - 374 с.
6. Бліхар Є. Фтизіатрія: Підручник. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. - 372 с.
7. Богущ Л.К., Жорахович И.А. Биопсия в пульмонологии. - М.: Медицина, 1977. - 239 с.
8. Гольдман А.Г., Зислин Д.М. Силикотуберкулез как клиническая проблема. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989. - 175 с.
9. Дедков И.П., Захарычев В.Д. Первичные новообразования средостения. - К.: Здоров'я, 1982. -175 с.
10. Дужий И.Д. Заболевания плевры: диагностические, хирургические и терапевтические аспекты. — К.: Здоров'я, 1997. — 432 с.
11. Иванюта О.М., Пилипчук Н.С., Назаренко В.Г. и соавт. Туберкулезный менингоэнцефалит. -К.: Здоров'я, 1987.-128 с.
12. Ільницький І.Г., Костик О.П. і ін . Синдром бронхіальної обструкції в практиці педіатрії, фтизіатрії і сімейного лікаря - Київ-Львів, 2008.- 302 с.

13. Камышан И.С. Туберкулез мочеполовой системы. - Л.: Медицина, 1996. - 159 с.
14. Кокосов А.Н. Болезни органов дыхания, клиника и лечение. - СПб.: Лань, 1999. - 256с.
15. Лайт Р.У. Болезни плевры / Пер. с англ. Е.Г. Федоровой. - М.: Медицина, 1986. - 374 с.
16. Мельник В.П., Глиницький І.Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
17. Наказ МОЗ України № 233 від 29.07.1996 р. Про затвердження інструкції щодо надання медико-санітарної допомоги хворим на туберкульоз.
18. Наказ МОЗ України № 26 від 14.02.1996 р. Про удосконалення протитуберкульозної служби.
19. Наказ МОЗ України № 33 від 23.02.2000 р. Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я.
20. Наказ МОЗ України № 45 від 06.02.2002 р. Інструкція з бактеріологічної діагностики туберкульозної інфекції.
21. Наказ МОЗ України № 499 від 28.10.2003 р. Про затвердження інструкції щодо надання допомоги хворим на туберкульоз і неспецифічні захворювання легень.
22. Наказ МОЗ України № 45 від 28.01.2005 р. Протокол надання медичної допомоги хворим на туберкульоз
23. Наказ МОЗ України № 422 від 27.06.2006 р. Про затвердження Посібника з питань боротьби з туберкульозом на основі міжнародних стандартів з контролю за туберкульозом допомоги хворим на туберкульоз
24. Наказ МОЗ України № 693 від 08.12.2005 р. Про затвердження тимчасових форм первинної облікової документації і форм звітності з туберкульозу та інструкцій щодо їх заповнення
25. Наказ МОЗ України № 50 від 06.02.2006 р. Про затвердження типових положень про лабораторії і пункти з діагностики туберкульозу та пункти збору мокротиння
26. Наказ МОЗ України № 384 від 9.06.06р. Про затвердження Протоколу надання медичної допомоги хворим на туберкульоз
27. Наказ МОЗ України № 385 від 9.06.06р. Про затвердження Інструкції щодо надання допомоги хворим на туберкульоз
28. Палеев Н.Р. Болезни органов дыхания: Руководство для врачей: В 4 томах. - М.: Медицина., 1989.-640 с.
29. Перельман М.И., Ефимов Б.П., Бирюков Ю.В. Доброкачественные опухоли легких. - М.: Медицина, 1981.-240 с.
30. Перельман М.И., Корякин В.А., Протопопова Н.М. Туберкулёз: Учебник. - М.: Медицина, 1990. - 304 с.
31. Помельцов Н.Ф. Рентгенологическая диагностика туберкулеза легких. - М.: Медицина, 1971. — 367 с.
32. Путов Н.В. Руководство по пульмонологии. - М.: Медицина, 1984. - 235 с.
33. Путов Н.В., Федосеев Г.Б., Хоменко А.Г. Справочник по пульмонологии. - Л.: Медицина, 1987.-243 с.

34. Рабухин А.Е. Туберкулез органов дыхания у взрослых. - М.: Медицина, 1976. - 328 с.
35. Рачинский СВ. и соавт. Болезни органов дыхания у детей. - М.: Медицина, 1988. - 178 с.
36. Розенштраух Л.С., Рыбакова Н.И., Виннер М.Г. Рентгенодиагностика заболеваний органов дыхания: Руководство для врачей. - М.: Медицина, 1987. - 640 с.
37. Рудой Н.М., Чубаков Т. Туберкулез легких и хронический алкоголизм. - М.: Медицина, 1985. -176 с.
38. Савула М.М., Сахелашвілі М.І., Сливка Ю.І. Туберкульоз і вагітність. – Тернопіль, ТДМУ: Укрмедкнига, 2007.- 191 с.
39. Саркоидоз: от гипотезы к практике / Под ред. А.А. Визеля. — Казань: Издательство «ФЭН», Академия наук РТ, 2004. — 348 с.
40. Секреты пульмонологии / Полли Э.Парсонз, Джон Э.Хеффнер; Пер. с англ. - М: Медпресс-информ, 2004. - 648 с.
41. Струков А.И., Соловьева М.П. Морфология туберкулеза в современных условиях. - М.: Медицина, 1985.-224 с.
42. Трахтенберг А.Х., Чиссов В.И. Клиническая онкопульмонология. - М.: ГЭОТАР, МЕДИЦИНА, 2000. - 600 с.
43. Фещенко Ю.І., Ільницький І.Г., Мельник В.М., Панасюк О.В. Туберкульоз позалегенової локалізації. - К.: Логос, 1998. - 376 с.
44. Фещенко Ю.І., Мельник В.М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
45. Фещенко Ю.І., Мельник В.М., Ільницький І.Г. Основи клінічної фтизіатрії – .- Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
- 46.Фещенко Ю.І., Мельник В.М., Ільницький І.Г. Хвороби респіраторної системи.- Київ-Львів, 2008- 496с.
- 47.Фещенко Ю.І., Мельник В.М., Кобилянська А.В.Хіміорезистентний туберкульоз Київ: Здоров'я, 2003. -133 с.
48. Фещенко Ю.І., Мельник В.М., Ільницький І.Г., М'ясников В.Г. Лікування туберкульозу. - К.: Логос, 1996.-120 с.
49. Фирсова В.А. Туберкулез органов дыхания у детей. - М.: Медицина, 1979. - 231 с.
50. Хоменко А.Г. Туберкулез: Руководство для врачей. - М.: Медицина, 1996. - 496 с.
51. Хоменко А.Г., Швайгер О. Саркоидоз. - М.: Медицина, 1982. - 296 с.
52. Чернобровый Н.П., Пилипчук Н.С., Бориско А.С. Критические состояния в пульмонологии. - К: Здоров'я, 1989.-168 с. '
53. Чучалин А.Г. Бронхиальная астма. - М.: Медицина, 1985. - 159 с.
54. Чучалин А.Г. Хронические обструктивные болезни легких. - М.: ЗАО, 1999. - 512 с.
55. Шестерина М.В. Изменения бронхов при туберкулезе. - М.: Медицина, 1976. - 168 с.
56. Янченко Е.Н., Греймер М.С. Туберкулез у детей и подростков: Руководство для врачей. -СПб.: Гиппократ, 1999. - 336 с.